

Posudek vedoucího diplomové práce

Název diplomové práce: Nietzsche a svoboda ducha

Autor: Bc. Klára Burešová

Katedra filozofie a společenských věd

Univerzita Hradec Králové, Filozofická fakulta

Studijní program: N6101 Filozofie

Studijní obor: Filozofie

Vedoucí práce: Mgr. Hynek Janoušek, Ph.D.

Hodnocení obsahu diplomové práce:

Předem lze říci, že práce je shrnutím výsledků několikaleté samostatné práce autorky, která se o Nietzscheho dílo zajímá dlouhodobě. Autorčinu znalost primární literatury a relevantní sekundární české literatury a literatury přístupné v anglickém jazyce lze považovat za nadstandardní. Práce je psaná přehledným stylem a snaží se myšlenky Nietzscheho vyjasnit tak, aby byly obecně srozumitelné a přístupné kritické diskuzi.

Samotným tématem práce "Nietzsche a svoboda ducha" je podat přehled vývoje N. pojetí svobodného ducha ve vztahu k jeho koncepci vyšší bytosti, která se v jeho díle od počátku vynořuje pod různými názvy. Jelikož jde o jeden z ústředních motivů N. filosofie od jejích počátků ve *Zrození tragédie z ducha hudby* až do jejího pozdějšího období (*Tak pravil Zarathustra*), vyžaduje si pojednání svobody ducha i diskuzi některých hlavních pojmů N. díla, jež se k ní váží, a to zejména koncepce věčného návratu, vůle moci a nihilismu.

Pojmy svobody a svobodného ducha pak autorka probírá v jejich vývoji napříč obecnými rozbory hlavních N. pojmů zhruba v chronologickém pořadí N. tvorby, čímž se celá práce rozebíhá poměrně do široka. Ve své práci klade autorka důraz zejména na způsob, jakým se člověk stává autentickým či svobodným, popř. jakým má sám překonat sám sebe. Tento proces je v různých fázích N. tvorby líčen různě, právě tak jeho východiska a hrozby a výzvy, kterému čelí – mezi ně patří rozmanité formy neautenticity a nihilismu, které má vydobytí nového postoje překonávat. Autorka líčí rozmanité aspekty tohoto procesu do detailu, a to včetně rozboru morálního nihilismu a jeho pasivní varianty – prosté ztráty smyslu všech hodnot –, jež má být překonána, jakož i jeho aktivní varianty, jež jako aktivní popření smyslu starých hodnot vede podle autorky k velkému odpoutání.

Vývoj N. koncepce svobodného ducha podle autorky vrcholí právě ve velkém odpoutání jako výsledku popření všech hodnot. Toto odpoutání není výsledkem rezignace, ale vůle k moci, prádnost tohoto odpoutání – neboť popření samotné nic nového netvoří – je počátkem tvorby nových hodnot.

Originální prvek autorčiny koncepce vidím v tom, jak zdůrazňuje propojení myšlenky osvobodování a věčného návratu. Svoboda člověka od starých hodnot má pouze negativní povahu, je pouze abstraktní. Pokud se zhodnotí v tvorbě nových hodnot, pro něž je myšlenka věčného návratu podmínkou, svobodný duch začne svou tvorbou vytvářet novou zátěž, která svobodu opět omezuje. Svoboda je tak svobodou pouze v omezení fakticitou hodnot, kterou se snaží překonávat, od které se však může odpoutat pouze chvilkově, takříkajíc při přechodu do nového kola celého procesu. Myšlenka věčného návratu vede k jednání, které vytváří novou fázi neukončitelného cyklu.

Práci doporučuji k obhajobě s hodnocením A.

Hodnocení formálních stránek práce: V práci lze občas nalézt stylisticky méně obratná souvětí a některá přehlédnutí ve jménech (Karel Jaspers místo Karl Jaspers) či v interpunkci. Nejedná se však o závažné problémy.

Otázky k obhajobě:

- 1) Jak se liší tvorba nových hodnot "svobodným duchem" od pouhé dobové výměny jedné sady absolutních hodnot za jinou? Jakou roli hraje v tomto procesu vědomí relativity všech hodnot? Vznikají všechny nové hodnoty v tvůrčích aktech svobodných duchů?
- 2) Existují nějaké kvality či ctnosti ducha, které jsou podmínkou toho, aby člověk mohl být svobodný – např. ostražitost apod. Pokud ano, jsou to relativní hodnoty anebo ne?